

ISSN 2227-8877

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВІСНИК
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені В.Н. Каразіна
№ 1052

Серія “Романо-германська філологія.

Методика викладання іноземних мов”

Випуск 74

Видається з 1966 року

Харків
2013

Вісник містить статті з актуальних проблем дискурсології, семантики і прагматики, лінгвостилістики і лексикології у синхронії та діахронії, у тому числі в зіставному аспекті на базі германських, романських та слов'янських мов. У статтях цього вісника висвітлено новітні розробки харківських та українських лінгвістів з романо-германської філології та методики викладання іноземних мов.

Для лінгвістів, викладачів, аспірантів та пошукачів, студентів старших курсів.

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(протокол № 5 від 26.04.2013 р.)

Головний редактор:

І.С. Шевченко, докт. філол. наук (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна)

Редакційна колегія:

Секція: Романо-германська філологія

Д. Александрова, докт. наук (Софійський університет імені Святого Климента Охридського, Болгарія)
В.І. Говердовський, докт. філол. наук (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна)
В.В. Дементьев, докт. філол. наук (Саратовський державний університет імені М.Г. Чернишевського, Росія)
Ф. Домінгос Матіто, докт. наук (університет Ріоха, Іспанія)
П. Карагьозов, докт. наук (Софійський університет імені Святого Климента Охридського, Болгарія)
Г. Коллер, докт. наук (університет імені Фрідріха-Олександра, Ерланген-Нюрнберг, ФРН)
Т.А. Комова, докт. філол. наук (Московський державний університет імені М.В. Ломоносова, Росія)
А.П. Мартинюк, докт. філол. наук (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна)
Л.М. Мінкін, докт. філол. наук (Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна)
О.І. Морозова, докт. філол. наук (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна)
Л.С. Піхтовнікова, докт. філол. наук (Приазовський технічний університет, Маріуполь, Україна)
В.О. Самохіна, докт. філол. наук (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна)
Л.В. Солощук, докт. філол. наук (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна)
С.О. Швачко, докт. філол. наук (Сумський державний університет, Україна)

Секція: Методика викладання іноземних мов

Н.Ф. Бориско, докт. пед. наук (Київський національний лінгвістичний університет, Україна)
Л.С. Нечепоренко, докт. пед. наук (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна)
С.Ю. Ніколаєва, докт. пед. наук (Київський національний лінгвістичний університет, Україна)
В.Г. Пасинок, докт. пед. наук (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна)
О.Б. Тарнопольський, докт. пед. наук (Дніпропетровський університет економіки і права, Україна)
Л.М. Черноватий, докт. пед. наук (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна)

Відповідальний секретар:

Л.Р. Безугла, докт. філол. наук (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Україна)

Адреса редакційної колегії:

Україна, 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
факультет іноземних мов
Тел.: (057) 707-51-44
dilovamova@mail.ru

Текст подано в авторській редакції

Статті пройшли зовнішнє та внутрішнє рецензування

Свідоцтво про держреєстрацію КВ № 11825–696 ПП від 04.10.2006.

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, оформлення, 2013

ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Л.Ф. Омельченко, Л.Ф. Соловйова ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ОБРАЗНОГО КОМПОНЕНТА КОМПЗИТИВ В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСИВНОМУ ПРОСТОРИ	65
І.В. Ступак ДЕРИВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ІМЕННИКІВ У ТВОРЕННІ ПКД	73
Л.В. Герман ОНОМАСІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НОВОЗЕЛАНДСЬКОГО СЛЕНГУ КІНЦЯ ХХ СТОРІЧЧЯ	78
Н.В. Загребельная СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ КОНСТИТУЕНТОВ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКОГО ПОЛЯ “ВОДНОЕ ТРАНСПОРТНОЕ СРЕДСТВО”	82
О.В. Косович СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ: ОСНОВНІ ВЕКТОРИ	87
Л.Я. Левицька, І.С. Микитка НІМЕЦЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ТА ЙОГО ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ	94
Я.Ю. Манжос ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ МАЙНОВИХ ЗЛОЧИНІВ У ЮРИДИЧНОМУ ДИСКУРСІ	100
Н.С. Молодчая ЛЕКСИКОГРАФИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ИССЛЕДОВАНИЯ СЕМАНТИЧЕСКИХ ОККАЗИОНАЛИЗМОВ	106
О.В. Трофімова КОНЦЕПТ <i>ГНІВ</i> У ФРАЗЕОЛОГІЧНІЙ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ (на матеріалі англійської та української мов)	111
Л.В. Щигло АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ДЕРИВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СЛОВА	117
Н.М. Демчук ПРОДУКТИВНІ СЛОВОТВІРНІ МОРФОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ НОМІНАЦІЇ ФРАНЦУЗЬКИХ ТЕРМІНІВ МАРКЕТИНГУ	122
В.О. Дорда АМЕРИКАНСЬКИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ СЛЕНГ: ЛІНГВОКОГНІТИВНІ АСПЕКТИ	130
Ю.Б. Мінцис КОНОТАТИВНИЙ КОМПОНЕНТ ЛЕКСИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ ДЕМІНУТИВІВ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	136

СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ: ОСНОВНІ ВЕКТОРИ

О.В. Косович, канд. філол. наук (Київ)

В статті розглядаються особливості розвитку лексичного складу французької мови початку ХХІ ст., зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на його зміни та модифікації. Підґрунтям наукової розвідки слугує аналіз неологізмів, зафіксованих словниками останнього десятиліття. Здійснене дослідження уможливило з'ясування того моменту, що поява нових слів шляхом запозичення та утворення лексем з допомогою власних мовних ресурсів, перерозподіл між різними регістрами мови, зміни семантичної структури слова вносять якісні та кількісні зміни до словникового складу французької мови.

Ключові слова: архаїзація, запозичення, неологізація, неологізми, словниковий склад мови, словотворення.

Косович О.В. Специфика развития словарного состава французского языка начала ХХІ столетия: основные векторы. В статье рассматриваются особенности развития лексического состава французского языка начала ХХІ в., внешние и внутренние факторы, влияющие на его изменения и модификации. Базой научного исследования является анализ неологизмов, зафиксированных словарями последнего десятилетия. Данные разыскания позволили выяснить, что появление новых слов путем заимствования и образования лексем с помощью собственных языковых ресурсов, перераспределение между различными регистрами языка, изменения семантической структуры слова вносят качественные, а также количественные изменения в словарный состав французского языка.

Ключевые слова: архаизация, заимствования, неологизация, неологизм, словарный состав языка, словообразование.

Kosovych O.V. Specificity of French language vocabulary development: the main trends. Modern French language vocabulary development peculiarities, external and internal factors that have influence on vocabulary changes and modification are considered in the article. The researches are based on analysis of neologisms registered in dictionaries of the last decade. The studying enables to clear up that new words appearance by the way of borrowings and lexemes by means of own language resources, redistribution between different registers of language, word semantic structure changes cause quantitative and qualitative changes of French language vocabulary.

Key words: archaization, borrowings, neologization, neologism, vocabulary, word formation.

Сучасна лінгвістика вважає мову складною динамічною системою, напрямки та характер еволюції якої підпорядковуються загальним законам діалектики. Найактивніше розвиток мови здійснюється в галузі лексики, що обумовлено низкою її особливостей у порівнянні з іншими мовними рівнями, зокрема, вищою мірою позамовного детермінування.

За всього розмаїття шляхів та форм зміни словникового складу мови як основний процес в розвитку лексики лінгвісти називають процес неологізації як такий, що відображає загальну мовну еволюцію.

Зміни у мові тісно пов'язані з трансформаціями в її лексичній системі, що є наслідком дії зовнішніх умов функціонування мови (мовна ситуація, мовна інтерференція, взаємовплив національних культур), так і з внутрілінгвістичними механізмами (аналогією, тенденціями до стислості висловлювання (економії мовленнєвих зусиль), прагненням до використання експресивно-емоційних засобів вираження, появою нових синтагматичних зв'язків слова,

логізації як такий, що відображає загальну мовну еволюцію.

які мають вплив на лексико-семантичні зміни тощо.

Словниковий склад французької мови є багатоплановою складною конструкцією. Його розвиток є закономірним. Мова містить значний відсоток стабільних елементів, і одночасно створює нові лексичні одиниці. Словникові зміни супроводжуються процесами уніфікації та диференціації, завдяки яким досягається стабільність словникового складу, певна послідовність його поновлення та збагачення. Стабільність лексичної системи реалізується та сприймається через дію певних умов, які отримали назву умов лінгвальної стабільності, зокрема, таких: 1) поступовий, ступеневий характер процесів словотворення, коли словотвірні інновації виникають поетапно відповідно до потреб узусу, а саме словотвірне гніздо перебуває у процесі формації тривалий час; 2) характер мовних контактів та неозапозичень, що регулюється; 3) семантична стійкість, чітка окресленість меж значень та відповідність мовної практики лексикографічним фіксаціям; 4) очевидний характер стилістичної стратифікації [5].

Показник стабільності лексичної системи на різних етапах мовного розвитку не є однаковим. На початку ХХІ століття для французької мови є характерний своєрідний “неологічний бум”: відзначаємо значну кількісну та певну якісну трансформацію словникового складу, гнучкість, демократизацію мовної норми. За даних умов виникає проблема введення до нормативних словників нових слів та значень, відновлених застарілих одиниць тощо.

Процеси перегрупування центральних та периферійних лексем відбуваються у мові постійно: нові та відроджені лексичні елементи поступово стають центральними, а певна кількість останніх переходить у периферію словника. Головна властивість мови пов'язана з постійною потребою поповнення її новими засобами, внаслідок чого система мови приймає лексичні неологізми на чітко визначені для них місця [1].

Зазначимо, що кожна мова вирізняється своєю специфікою, своїми характерними рисами, складо-

вими, проявою особливостей функціонування лексичних одиниць в залежності від соціальних умов.

Об'єктом дослідження є корпус неологізмів, зафіксованих словниками останнього десятиліття.

Предмет дослідження – словниковий склад мови, словникові зміни, певна послідовність його поновлення та збагачення, що детермінують розвиток лексико-семантичної системи французької мови.

Мета роботи – з'ясувати особливості розвитку лексичного складу французької мови початку ХХІ ст., виявити зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на його зміни та модифікації.

Матеріалом дослідження є сучасні масмедійні видання, головно он-лайнкові, що забезпечує оперативне та достовірне відображення процесів розвитку словникового складу французької мови, визначає цілеспрямовану демонстрацію власне мовних і позамовних чинників розвитку сучасної французької мови.

Актуальність дослідження обумовлюється необхідністю вивчення закономірностей процесів розвитку словникового складу з точки зору безперервного оновлення ціннісно-сислового простору французької мови; визначення дії мовних та позамовних чинників, що забезпечують оновлення мовної картини світу за рахунок появи неологізмів.

Зазначимо, що мова реагує на всі зміни, що відбуваються у суспільній та індивідуальній свідомості, та, відповідно, відображає їх. Соціальні чинники, які впливають на розвиток словникового складу, є розмаїтими: рівень виробництва та техніки, соціальна культура суспільства, активність політичних, економічних, науково-технічних, культурних контактів тощо. Наукові відкриття, наукова співпраця ведуть до інтернаціоналізації термінології, міжнародні контакти сприяють певній інтернаціоналізації словникового складу загалом. Взаємодія лексичних пластів розглядається у мовознавстві як процес інтеграції. Стрімке збільшення спеціальних термінів супроводжується їхнім інтенсивним проникненням до загальнолітературної мови. Соціально-політичні процеси останніх років зумовили численні мовні трансформації,

до того ж найактивніше нові форми суспільних відношень проявились в різних семантичних змінах.

Окрім того, в словниковому складі мови спостерігаємо тенденцію до ускладнення та збагачення. Кількісне збільшення словника не підлягає сумнівам (загалом, потрібно зазначити, що процеси архаїзації слів виражені слабше в порівнянні зі збагаченням лексики), ускладнюється його організація (склад лексико-семантичних груп, синонімічних, антонімічних, омонімічних), оскільки лексика стає різноманітнішою, посилюється міграція слів різних мовних реєстрів.

Саме розмаїття лексем породжує складність та мобільність відношень між ними у словниковому складі. Слова еволюціонують у різноманітних напрямках.

Лінгвісти розмежують чинники зовнішнього та внутрішнього розвитку словникового складу мови. Зовнішні чинники співвідносяться, насамперед, з його кількісним ростом. До них відносяться запозичення, словотворення, розширення словникового фонду за рахунок неологізмів, архаїзація лексики, фразеологізація тощо. Дана єдність сприяє не тільки виявленню структури словникового складу, але й зв'язку наступності між його різними станами на різних етапах розвитку мови, в якому органічно поєднуються мінливість, унікальність зі стійкими тенденціями, а також повторюваність певних явищ та процесів. Всі перелічені чинники діють в комплексі та перетинаються з внутрішніми, тому якісна трансформація словникового складу відбувається складним шляхом. Тенденції внутрішнього розвитку ґрунтуються на взаємодії лексичних пластів, переході слів з однієї частини мови в іншу, динаміку розвитку семантичної структури слова, диференціації варіантів слів, формальному та семантичному злитті слів, варіативності слова тощо.

Постійна взаємодія різних лексичних пластів обумовлена єдністю мовної системи і мовленнєвої діяльності.

Процеси міграції слів спричиняють суттєві зміни всередині словникового складу. Це позначається на структурі лексичних одиниць, на зміні їхніх

функцій у мові, на їхніх зв'язках, на складі груп, що входять в структуру лексичного складу. Таким чином, розвиток словникового складу відбувається нерівномірно та характеризується комплексом різних процесів.

Велике значення для появи неологізмів мають внутрішні процеси: виникнення метафоричних та метонімічних використань, зміна семантичної структури слова. Варто відзначити, що лексика в сучасний період піддається актуалізації, семантичним перетворенням, словотвірній активізації, стилістичним змінам, пов'язаним зі втратою стилістичного забарвлення одними і набуванням цього забарвлення іншими словами тощо. Як відомо, основні зміни в лексико-семантичній системі української мови на початку ХХІ ст. відбуваються трьома основними шляхами: 1) розширення словникового складу української мови за рахунок нових лексичних одиниць; 2) перерозподіл між різними угрупованнями всередині словникового складу, що склався; 3) зміни в плані змісту словесних знаків [3].

Аналіз фактичного матеріалу показує, що французька мова початку ХХІ століття розвивається за тими ж напрямками.

Процес розширення словникового складу мови за рахунок нових лексичних одиниць здійснюється двома шляхами: 1) через поповнення словника новими іншомовними одиницями; 2) через утворення неологізмів з власних мовних ресурсів.

Запозичення у своїй більшості представлені англіцизмами: **audioblogging** (“*manifeste de l'audioblogging*”), **biohacking** (“*exploration du décodage du génome humain, avant la biologie synthétique avec les doigts, comme nous avons exploré l'informatique avec des lignes de code*”), **blook** (“*un livre réalisé à partir du contenu d'un blog ou un livre publié sur un blog*”), **facebookable** (“*un contenu digne d'être publié sur facebook, susceptible de susciter l'intérêt des internautes qui pourront “liker” ou commenter sur le réseau*”), **buzz marketing** (“*technique marketing consistant à faire du bruit autour d'un nouveau produit ou d'une offre*”), **fast casual** (“*concept de fast-food haut de*

gamme, crédibilise son engagement nutritionnel en s'appuyant sur la caution d'un professionnel de santé). Зустрічаються запозичення з іспанської мови: **guérillero m jardinier** (*guérillero de jardinage*) (“*partisan-jardinier*”), **caracoler** (“*effectuer des caracoles, pour un cheval; évoluer avec vivacité et facilité; prendre une position prédominante, très au-delà des concurrents*”), з італійської: **barista m** (“*celui qui a acquis un certain niveau de compétence dans la préparation de boissons au café à base d'expresso*”), **fascisme** (“*un mouvement politique italien apparu en 1919*”), **aggiornamento** (“*un terme italien signifiant littéralement mise à jour*”). Необхідною передумовою для мовного запозичення є існування контактів між народами-носіями мов. На сучасному етапі, завдяки технічним винаходам, новітнім технологіям можливості контактів між різними країнами надзвичайно збільшилися. Іншомовні слова проникають особливо активно з допомогою ЗМІ: “*Le nouveau luxe, c'est... la révolution à table. Le nouveau luxe, vaste programme comme dirait De Gaulle... En 2010, la politesse a pris un tour facebookien. Tout le monde s'embrasse, tout le monde se déclare, "bisous" ponctuent chaque fin de conversation, l'adulgence s'est emparée de nous...*” [14]; *La Fouine*: “*Les **clashes**, ça peut mal se terminer*”. *Ces **clashes** à répétition avec Booba, c'est un peu ridicule, non? La Fouine. On est des cons, des bouffons, on donne une mauvaise image de la banlieue, des jeunes des quartiers. Je suis pressé que ça s'arrête*” [14]; “*En fin de journée, deux enseignantes des lycées Bon secours et Sainte-Louise de Marillac ont présenté la **flashmob** de la fraternité avec près de 200 personnes sur la musique des Black eyed peas, I gotta feeling, au pied du Castillet. Ce samedi à 15 h 45, une célébration d'envoi pour Diacona Lourdes était célébrée par Monseigneur Marceau. Les pulerins se verront confier le Livre des merveilles et des fragilités pour Lourdes*” [12].

Все це пояснює наплив великої кількості іншомовних слів у французьку мову за останнє десятиліття. Запозичення найчастіше використо-

вуються для позначення нових понять, явищ, реалій: **web services m pl** (“*services en ligne, par Internet*”), **tumblelog m** (“*variante du blog*”), **tribal-surfer m** (“*qui trouve dans Internet sa tribu et le moyen idéal de tisser un réseau relationnel, sans se soucier de la classe sociale, de la langue ou de la race*”). Найчисленнішу групу складають іншомовні слова, які використовуються для позначення відомих явищ чи реалій, але які не мали у французькій мові однослівних найменувань, наприклад: *un crash d'avion* замість (“*un avion s'est écrasé*”); *une vamp* (“*femme fatale*”), *un campus universitaire* (“*ensemble universitaire situé en dehors de la ville, regroupant des salles de cours, des résidences, des parcs*”), *un boom* (“*développement rapide et soudain d'un événement*”), *le baby boom* (“*le boom des naissances*”). Такі лексичні інновації вважаються не тільки короткими, але й експресивними. Використання деяких запозичень є певною мірою проявом модернізму: **loser m** (“*personne qui accumule les mauvaises expériences, un perdant*”), **nerd m** (“*une personne à la fois socialement handicapée et passionnée par des sujets liés à la science et aux techniques*”). Неолексема **globish** (*anglais décaféiné*) часто вживається в сучасній пресі: “*Parlez-vous le globish? Avec un vocabulaire d'à peine 1 500 mots, le “**globish**”, ou “anglais décaféiné”, est devenu la langue véhiculaire planétaire. Dans The Guardian, l'écrivain Robert McCrum analyse l'avènement de ce nouveau dialecte du XXIe siècle*” [10]; “*Parlera-t-on encore Anglais dans cinq ans? C'est la question bien plus ennuyeuse que je me poserais. Le quart de la population mondiale, les revues internationales, les informations, et tout? C'est vrai. C'est même ma langue de travail ordinaire. Ce qui est certain, c'est que ce n'est pas de l'anglais. On l'appelait il a peu le **Globish**. C'était assez juste: langue globale, avec des concepts simplifiés, du genre binaire*” [10]; “*La France à l'heure du “globish”. L'anglais représente au moins 90% de l'enseignement des langues en entreprise, comme l'a montré le récent salon Expolangues 2011 de Paris. Le “globish”, dénominateur commun de la mondialisation?*” [15].

Менш численнішу групу складають запозичення, які мають у французькій мові синоніми-дублети: *un spectacle en solo (one-man-show)*, *un mécène (sponsor)*, *une réunion bilan (debriefing)*, *un buffet matinal (brunch)*, *un bar à volonté (open-bar)*, *un gratin mondain (jet set)* [16].

Посилення взаємодії мов в умовах зростаючої ролі культурних та економічних зв'язків між народами призводить до утворення особливого фонду інтернаціональних слів [6, с. 30–36].

Безумовно, значно інтенсивнішими темпами відбувається процес розширення словникового складу французької мови за рахунок неологізмів, створених з власних мовних ресурсів. Як відомо, французька мова володіє розвинутою словотвірною системою.

Особливості та специфіку словотвірної системи сучасної французької мови складають численні словотвірні ряди. Теорія словотвірних рядів, розроблена в романістиці Н.О. Катагощиною [2], дала розвиток словотвірній валентності, словотвірному аналізу і синтезу І.О. Цибової [7], що стало основою для сучасних досліджень в галузі словотворення.

Найпродуктивнішими словотвірними процесами в сучасній французькій мові, на думку романістів [6–9], вважаються: 1. Суфіксація. На сучасному етапі розвитку французької мови серед суфіксів, які активно сприяють утворенню нових слів, виділимо такі, як **-tion**, **-iser**, **-erie**, **-isme**, **-iste** та інш.; напр.: **confessionnalisation** (*fait de confessionnaliser, de donner un caractère confessionnel à quelque chose*); **ethniciser** (*donner, attribuer un caractère ethnique ; interpréter un fait, un événement sous un angle ethnique*), **flexitarisme** (*alimentation qui fait la part belle aux végétaux, aux légumineuses et aux céréales*), **hyperbolisme** (*emploi abusif de l'hyperbole*), **libertarianisme** (*doctrine politique prônant un libéralisme jusnaturaliste, posant la liberté individuelle et le principe de non-agression comme principes moraux fondamentaux du droit nature*), **hospitaliste** (*médecin qui se spécialise ou se concentre sur la médecine hospitalière*), **guérillériste** (*activiste d'une*

guérilla), **saladerie** (“*service de restauration rapide proposant salades, sandwichs, boissons à consommer sur place ou à emporter*”). Суфікси **-ien**, **-iste**, **-esque** (*libertarien, hoministe, bloguesque*) І.Ю. Чернишова виокремлює як найпродуктивніші в утворенні суфіксальних прикметників [8, с.127]. 2. Префіксація. Аналіз префіксальних новотворів показує, що найпродуктивнішими префіксами є: **cyber-**, **hyper-**, **multi-**, **bio-** та інш.: **cyberespionnage**, **hyperterrorisme**, **multilocalité**, **bioproduction**. Префіксальні утворення в сучасній французькій мові детально розглядаються в статті Щербакової І.Г. [9, с.170–173]. 3. Парасинтез: **hyperconsommation (une consommation excessive)**, **coéducation (éducation en commun)**, **multi-équipement (plusieurs télévisions pour un même foyer)**, **rebilanter (refaire le bilan médical d'un patient)**. 4. Увічення: **prolo = prolétaire**, **apéro = apératif**, **pub = publicité**. 5. Скорочення: **MIPS (million d'instructions par seconde)**, **VPC (vente par correspondance)**. 6. Словоскладення: **mégalo-métropole**, **magnéto-laserothérapie**, **cinéma-thérapie**, **ego-cuisine**. 7. Телескопія: **globésité (globe + obésité)(obésité globale)**, **glamour (mélange de glamour et d'humour)**, **Grexit (mélange de Grèce + exit)**, **gréviculteur (adepte de la culture de la grève, qui fait la grève pour la grève)**.

Перерозподіл між різними підсистемами всередині лексичної системи сучасної французької мови реалізується, головню, у вигляді двох лексико-семантичних процесів: між лексикою активного та пасивного запасів і між лексикою обмеженого вжитку та загальноновживаною.

Щодо процесів переходу лексичних одиниць з активного в пасивний запас, то вони відбуваються повільно, слова та значення зникають разом з реаліями, які вони позначали, як, наприклад, **chef** в значенні “*tête*”, **gens** в значенні “*domestiques*”, або вони стають маловживаними та, зрештою, виходять з загальнорозмовної мови під впливом нових слів, наприклад: “*Les feuilles vont choir. Je n'ai pas eu l'heure de lui plaire*” [17, с.50].

Протилежний за дією процес – перехід з пасивного в активний запас – менш характерний

для французької мови. Проте, скажімо, сьогодні у французькій пресі все частіше зустрічається слово *moult* (*moultes, moulte, moults et moult*) в значенні “*beaucoup de, plusieurs*”, яке з’явилося у мові в X столітті, і вийшло зі вжитку в XVI ст.: “*Après moult essais, c’est décidé, je reprends le sport ... un jour (zumba, step, danse, gym). J’ai déjà fait du sport en salle dans ma vie. Je sais, après trois enfants cela ne se voit pas, il me reste quelques kilos à perdre*” [11].

Стосовно словесних одиниць, то вони перерозподіляються між лексикою обмеженого вжитку та лексикою загальноновживаною за рахунок переходу до класу загальноновживаних слів, слів-термінів, що раніше відносилися до книжного різновиду літературної мови (*portail, clé USB, microprocesseur, grippe H1N1* та інш.), а також – жаргонізмів, що представляють нелітературні форми існування національної мови (*footeux, ket, meuf*).

За міркуваннями деяких романістів, термінологія – особливий пласт лексики, що володіє подвійним зв’язком. Вона пов’язана не тільки з окремими спеціальними науками і техніками, але й входить до складу загальної мови та підкоряється її законам. Термінологія – це не ізольований, закритий пласт лексики. Це – відкрита система, що поповнюється за рахунок неологізмів і, яка знаходяться в постійній взаємодії з загальноновживаною лексикою [5, с. 50–57].

Зазначимо, що відмінною рисою сучасної мовної ситуації у Франції є підвищена частотність вживання у всіх сферах спілкування різних класів жаргонної лексики. Найзначнішу частину складають словесні одиниці молодіжного жаргону.

З появою Інтернету, електронного листування, sms-повідомлень, молодіжне мовлення проникає в письмове мовлення. Під впливом реклами, яка для привабливості уваги споживачів прагне використовувати найяскравіші та найекспресивніші мовні засоби, і преси, величезна кількість розмовних та жаргонних слів усталилась у мові та ввійшла до словників [4, с. 267].

Третій напрямок в розвитку лексико-семантичної системи французької мови початку XXI ст. сто-

сується зміни змісту словесних знаків, які можуть зачіпати семантичну структуру слова загалом або структуру окремого значення.

Стосовно семантичної структури слова, то зміни в плані змісту проявляються найчастіше як процеси семантичної реструктуризації, тобто зміни ієрархії значень в семантичній структурі слова, а також як процеси семантичної деривації, пов’язані з появою нових лексико-семантичних варіантів відомих у мові слів [3, с. 22].

Таким чином, зміни, що відбуваються в лексичній системі французької мови, мають як кількісний, так і якісний характер. Кількісні зміни пов’язані з розширенням лексичного складу за рахунок утворення неологізмів з власних мовних ресурсів та поповнення французької мови запозиченнями. Якісні зміни пов’язані зі зміною змісту лексичних одиниць.

Процеси перерозподілу між активним та пасивним запасом, між лексикою обмеженого вжитку і лексикою загальноновживаною не можуть бути однозначно віднесеними до класу якісних чи кількісних змін. Слова в таких випадках залишаються в межах лексичного складу французької мови і тільки змінюють структуру семантики чи певні стилістичні характеристики, що підтверджує тезу про віднесення даних процесів до класу якісно-кількісних.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жайворонко В.В. Лексична підсистема мови і значення мовних одиниць / В.В. Жайворок. – Мовознавство. – № 6. – 1999. – С. 32–46.
2. Катагощина Н.А. Как образуются слова во французском языке / Н.А. Катагощина. – М. : КомКнига, 2006. – 112 с.
3. Клименко Н.Ф. Динамичні процеси в сучасному українському лексиконі : монографія / Н.Ф. Клименко, Є.А. Карпіловська, Л.П. Кислюк. – К. : Вид. дім Дмитра Бурого, 2008. – 335 с.
4. Кривоносова И.В. Причины возникновения новых номинаций во французском языке и роль прессы и рекламы в данном процессе / И.В. Кривоносова // Романские языки в эпоху глобализации: лингвистический и социолингвистический аспекты. – М. : ООО “Диона”, 2010. – С. 266–270.
5. Складеревская Г.Н. Слово о меняющемся мире: русский язык начала XXI столетия: состоя-

ние, проблемы, перспективы / Г.Н.Скляревская // Исследования по славянским языкам. – Сеул : 2001, № 6. – С. 177–202. 6. Скуратов И.В. Типологическая характеристика неологизмов в современном разговорном и деловом французском языке: лингвистический и социолингвистический аспекты / И.В. Скуратов. – М. : МГОУ, 2006. – 273 с. 7. Цыбова И.А. Словообразование в современном французском языке / И.А. Цыбова. – М. : Высш. шк., 2008. – 128 с. 8. Чернышова И.Ю. Образование суффиксальных имен прилагательных от имен собственных и их соотношение с предложными существительными (на материале французской прессы) / И.Ю. Чернышева // Функциональный анализ языковых единиц в романских языках : межвуз. сб. научн. тр. – М. : Изд-во МГОУ, 2009. – С. 116–127. 9. Щербакова И.Г. Префиксальные образования в современном французском языке (на материале компьютерной лексики) / И.Г. Щербакова // Вестник МГОУ. Серия “Лингвистика”. – № 3. – М. : Изд-во МГОУ, 2010. – С. 170–173.

ДЖЕРЕЛА**ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ**

10. Le Figaro, le 02 avril 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://les27.blog.lemonde.fr/2010/04/02/parlez-vous-le-globlish/>. 11. Hellocoton.com, le 8 octobre 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hellocoton.fr/to/qBFL#http://fashion.maman.over-blog.com/article-apres-moult-essais-c-est-decide-je-reprends-le-sport-un-jour-zumba-step-danse-gym-mon-arti-111003025.html>. 12. L'Indépendant, le 17 Mars 2013. 13. Le nouveau Petit Robert 2009. Dictionnaire multimédia. [Електронний ресурс]. CD-ROM PC. 14. Le Parisien, le 06.12.2010; le 04.02.2013. 15. Stratégies, le 24/02/2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.strategies.fr/emploi-formation/management/155592W/la-france-a-l-heure-du-globish.html>. 16. Topito.com. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.topito.com/top-anglicismes-francais-has-been>. 17. Vocabulaire Le Robert et Nathan. – Edition Nathan, 2006. – 254 p.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, № 1052

Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»

Збірник наукових праць

Українською, російською, англійською,
німецькою та французькою мовами

Відповідальний за випуск
Технічний редактор

Л.Р. Безугла
Л.П. Зябченко

Підписано до друку 31.05.2013. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Друк ризографічний. Обл.-вид.арк. 17,7. Ум. друк. арк. 15,2.
Тираж 80 пр. Зам. 3105/2013. Ціна договірна.

61022, м. Харків, майдан Свободи, 4
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Надруковано ФОП Сверделов М.О.
м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 24, корп. А, кв. 33.
Тел.: 755-00-23

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ВОО № 971661 від 13.12.2005.